

Posudek oponenta diplomové práce

Téma: Dědění ze závěti – komparace právní úpravy podle zákona č. 40/1964 Sb. a zákona č. 89/2012 Sb.

Autor: Tereza Pelíšková

Oponent: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Předložená diplomová práce Terezy Pelíškové pojednává o problematice testamentární dědické posloupnosti. Téma reflektuje zásadní změny, k nimž došlo od 1.1. 2014 v úpravě dědického práva spolu s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku. Základním cílem práce je proto srovnání úpravy dědění ze závěti dle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. a občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Téma je tedy hned v úvodu možné označit za velmi přínosné a v samotném základu aktuální.

Povaha tématu pak pochopitelně ovlivňuje samotný pracovní postup. Prvním problémem je stále ještě přetrvávající nedostatek odborných zdrojů k nové úpravě dědického práva. Problematika nebyla ještě monograficky ani komentářově zpracována. Diplomantka tedy nemá při své práci v „zádech“ ucelené odborné pojednání, o které by mohla opřít své závěry. Pracuje tak především se starší literaturou a s dílčími publikačními výstupy, zejména časopiseckými a učebnicovými, které již byly k nové úpravě vydány. V tomto směru je možné konstatovat, že se jí podařilo shromáždit dostatečně reprezentativní vzorek pramenů, byť v některých částech pojednávajících o starší úpravě je třeba vytknout mnohdy výlučně čerpání z učebnic k občanskému právu.

Samotnou práci dělí diplomantka, pomíneme-li *Úvod* a *Závěr*, do pěti částí. První z částí je zaměřena na historický vývoj dědění ze závěti s hlavním důrazem na římské právo. V druhé se dostává k předpokladům dědění. Další pasáž je zaměřena na dědění ze závěti podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ta následující pak na dědění podle stávajícího občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.). Poslední část je věnována komparaci dědění ze závěti v úpravě obou zákoníků. Strukturování práce působí uceleně. Z pohledu oponentního posouzení je třeba vytknout pouze dva výraznější nedostatky. Občas diplomantka čtenáře mate ne zcela pregnantním odlišováním staré a nové úpravy. Mnohdy se zdá, že autorka svůj výklad staví na staré úpravě, jindy (často v podkapitole stejné úrovně) spíše na úpravě nové. Je tomu tak například v části 3. pojednávající o předpokladech dědění, kdy jsou některé z kapitol psány z pohledu starého občanského zákoníku, jiné naopak z pohledu úpravy nové. Výsledná podoba pak působí občas poněkud nepřehledně, přístup ke zpracování by měl být konstantní. Za nepřilíš šťastné je v této souvislosti třeba považovat i označování zákoníku z roku 1964 za úpravu současnou a zákoníku z roku 2012 za úpravu účinnou. Byť toto pojmenování naznačuje autorka již v úvodu práce a snaží se je v celém jejím rozsahu dodržovat, je jasné, že případný čtenář logicky očekává, že současný občanský zákoník je i zákoníkem účinným. Matoucí dojem tohoto přístupu je zdůrazněn i tím, že občas diplomantka o zákoníku č. 40/1964 Sb. mluví jako o platné úpravě a jen o kousek dále o zákoníku č.

89/2012 Sb. jako o úpravě účinné. Druhým negativem, mnohde spojeným s právě uvedenou výtkou, je opakování již jednou uváděných informací, resp. opětovné srovnání již jednou porovnaných institutů. Textu by na některých místech prospěla jednoznačnější a uváženější koncepce.

Obsahově autorka pamatuje na vše podstatné, co souvisí s tématem. Lze jí pochopitelně vytýkat, že některým otázkám je věnována poměrně malá pozornost. Například v kap. 5.3.1 *Závěti písemné* shrnuje na stránce a půl všechny nejčastější typy závětí dle NOZ a hned přistupuje k závětem privilegovaným (nutno přitom připomenout, že privilegované závěti jsou, s výjimkou závětí ústní, rovněž písemné). Její text je přitom v převážném rozsahu popisný a do problematiky se hlouběji neponořuje. Tyto nedostatky jsou však v převážném rozsahu nutnou daní samotnému tématu a podmínkám, za nichž je práce zpracovávána. Má-li totiž autorka porovnat dosavadní a novou úpravu celé testamentární dědické posloupnosti i s nutnými vstupními pojednáními v omezeném rozsahu diplomové práce, je jisté zestručnění nejen možné, ale i nutné. V práci lze přitom nalézt jen minimum informací, které by do daného tématu nepatřily.

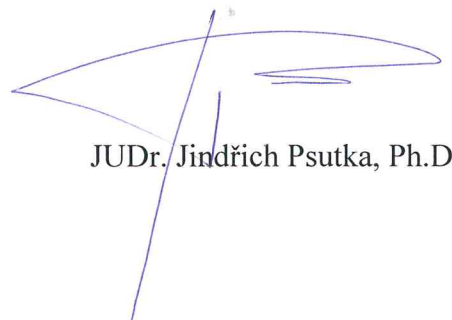
Formální úroveň zpracování je na slušné úrovni. V odevzdaném textu je možné nalézt jisté množství překlepů, chybějících odražení, pochybení v interpunkci či jiných pravopisných pochybení, jejich počet je však v souhrnu zanedbatelný a odevzdaný text nepostihuje. Občas se čtenář pozastaví nad určitou stylistickou neobratností či těžkopádnější formulací (např. *Římské právo vysvětluje stejně jako dědická práva ostatních právních řádů ve svém úvodu pojem dědická posloupnost.* - s. 8)

Lze shrnout, že odevzdaná práce splňuje kritéria kladená na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Přes jisté množství výše uvedených výtek a připomínek, je třeba uvést, že se autorce podařilo poměrně zdařile vypořádat se značně komplikovanou problematikou dědění ze závěti. To vše právě v době nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, která je provázena všemi obvyklými doprovodnými jevy, jež tak výrazné změny právního řádu provázejí a které pochopitelně značným způsobem ovlivňují i zpracování diplomové práce na takto aktuální téma. Práci proto s ohledem na uvedené k obhajobě **doporučuji**. Výsledné hodnocení by mělo odrážet učiněné posouzení práce a výkon uchazečky při obhajobě.

Otázky:

- 1) Co se stane v případě, že jeden svědek ústní závěti (nebo i více z nich) zemře ještě předtím, než o závěti pořídí záznam nebo prohlášení do soudního protokolu?
- 2) Je možné učinit závěť před kapitánem letadla i na vnitrostátním letu v rámci ČR?

V Plzni dne 26. dubna 2014

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.